

Köves József

Mennyi próféta!

Totemek, bölcs varázslók,
mennyi próféta él itt:
kövér öklüket rázva
nőnének fel az égig.

Sanda agyukból sarjadt
szólam liánok őrzik
a jó csapást s kínálják
mocsarak útvesztőit.

Soós Zoltán

Kopott és szakadozott alsónadrág, benne két ing, két pár zokni meg egy fürdőruha.

Így jött a fővárosba.

A Keleti pályaudvar középső kijáratában megállt, szemügyre vette a nyüzsgő sokaságot. Emberek tódultak a megállókhöz, a kis sárga bódé felé meg az újságos szürke standjához.

Szinte szédült a forgatagban. Szemeit tágra nyitotta, minden szóra úgy figyelt, mintha ettől függne további sorsa.

- Ugyan, a Fradiból már rég ki kellett volna hagyni a sztárokat! - mondta mellette egy zsíros ruhájú, kopott felöltös, sovány ember. - Fiatalítás, az sok minden megold. Fel kell hozni az ifiből egy pár...

Társa, aki vele együtt baktatott lefelé a Keleti lépcsőin, buzgón bólogatott.

- Hát igen... De miért is hagynák ki, amikor a szövetségi kapitány meg számít rájuk? Olyan pocsekul egyikük se tud játszani, hogy a válogatottba be ne férjen.

Egy sokszoknyás parasztasszony, aki a vonaton is a közelében ült, letette mellette hatalmas fonott kosarát és ránézett:

- Mondja már meg, fiatalúr, hogy jutok el a Podmaniczky utcába?

Kengyel Gyula hunyorgott.

- Fogalmam sincs. Először vagyok Pesten - és magában derült, hogy egy asszony fiatalúrnak szólítja.

Egy bőrkabátos férfi állt meg mellettük. Úgy látszik, hallotta a beszélgetést, mert rögtön közbeszólt.

- Nem Podmaniczky, hanem Rudas László... Már lassan húsz éve. Menjen csak, nénikém itt keresztben, oszt szálljon föl a hetvenhármas trolira. A' majd odaviszi.

Tösgyökeres pesti - állapította meg Gyula. - Valami nem létező, sehol nem beszélt tájnyelvet talált ki, mert parasztasszonnyal beszélt. Talán sok Göre Gábort olvashatott, ha olvasott valamit egyáltalán - mosolygott Kengyel magában.

Töprengett, megkérdezze-e a bőrkabátostól, bőrkabátostól, neki merre kellene indulnia. De a férfi közben elnyargalt a Bethlen utca felé. Kengyel fölemelte a parasztasszony hatalmas és súlyos kosarát, elsegítette a megállóig.

- Köszönöm, fiatalúr, áldja meg a Jóisten érte! - hálálkodott az asszony és fölkecmergett a lépcsőn.

Kengyel Gyula sokáig nézett a tovatűnő troli után. Az idegen arcok zavarták; hárman-négyen ránéztek, s ő esetlenül, zavartan igazította meg a zakóját. Az volt az érzete, hogy van rajta valami feltűnő, talán valami jellegzetesen falusias, s most mindenki őt bámulja, mint egy földre pottyant marslakót. E pillanatban úgy körülölelte a tehetetlen magányosság, hogy a legszívesebben azonnal visszafordult volna. Úgy érezte, soha senkihez nem fog tartozni ebben a hatalmas Bábelben. Pedig amikor elhatározta, hogy Pestre jön, úgy képzelte, hogy ezentúl már csak látogatóba utazik haza.

Novellákat írt, néhány írása már megjelent az erőmű üzemi híradójában.

Sok ismerőse gratulált, s a Híradó szerkesztője - aki országos napilapokban is írt tudósításokat - azt mondta, érdemes próbálkoznia, nagyon tehetséges, sokra viheti még. Meg is próbálta hát. Néhány írását - ez tavaly volt - felküldte Budapestre, az Élmény és Írás című lapnak. Hat hétig várt válaszra, s nem hiába. „Kedves barátom - írta a szerkesztő, akinek már ismerte, sőt olvasta is néhány egész jó könyvét - írásai határozott tehetségről vallanak. Írjon sokat és próbálkozzon továbbra is. A Dühöngők című novelláját, amint lesz rá helyünk, közöljük. Nem áll most módomban részletesen elemezni erényeit. Ami tetszett benne: a jó szerkesztés és az ügyes fricska, finom irónia.

Ugyanis az írás mást ad, mint amit a naiv olvasó netán várna. Előnye a jó szerkezet, az ügyes vágás, s vele együtt a nyelvi takarékoság. Mondom, bővebben sajnos itt nincs mód, értékelni írásait. Én amellettt vagyok, hogy ezt a novellát hozzuk le és ez diktálja a továbbiakban a színvonalat. Kívánok további eredményes munkálkodást...”

Aznap éjjel úgy leitta magát, hogy alig talált haza...

Kifeküdt a folyópartra, s egy fűzfa alatt aludt hajnalig.

A múlt héten aztán végre megjelent a Dühöngők, az Erőműben is sokan olvasták és őszintén lelkesedtek érte.

Gyula büszke volt; s mert amúgy is régen elkíváncozott Zalmányból, most két nap alatt döntött: fölmegy a fővárosba.

Král Laci adta a végső lökést, ő évekig élt Pesten.

- Ott a te helyed, komám - ismételte. - Vidékről hiába küldözgeted az írásokat. Ha itt maradsz, el fognak temetni... Nálunk mindig is fővárosközpontú volt az irodalom.

- És Juhász Gyula? Vagy Csokonai? - vetette közbe, de inkább csak a vita kedvéért. Lányegében egyetértett.

- Kivétel erősíti a szabályt. Az ellenpélda több. De mennyivel több! Ady Pestre ment, Kosztolányinak is kevés lett volna Szabadka. Radnóti szintén. Meg a népi írók mind! Nézd meg, mindenütt a falu meg a parasztság, de hol írnak? Veres Péter a Rózsadombon él, Szabó Pál is pesti. Meg Darvas... És nekik van igazuk. Ha író akarsz lenni, csak ott lehetsz igazán...

Tétovázott. Még nemigen Járt Miskolcon túl... Ott végezte a gimnáziumot, aztán visszakerült Zalmányba adminisztrátornak...

Mikor Miskolcra indult, még egy falut hagyott el. Aztán leérettségizett, visszament, de már városba. Az új Erőmű átalakította, kicserélte a régi Zalmányt.

Esőre állt az idő, a pályaudvar fölött már elsűrült az ég. Megkérdezett egy asszonyt, merre találná meg a Nádor utcát, ahol a lap szerkesztősége működik.

- Szálljon fel itt egy hetvennyolcasra, az odaviszi. - Mutatta, merre van az oda.

Elmegy egészen a végállomásig, ott már egészen könnyen megtalálja.

Megköszönte és felszállt a legelső trolira.

A végállomásig - szinte üres volt a trolibusz - az ülésből nézegette a házakat, az embereket. Ott még egyszer útbá igazították. Egészen könnyen megtalálta a szerkesztőség székházát.

Gyomra a torka környékén émelygett, s hevesen vert a szíve, amikor bejelentette magát a rovatvezetőnél. A kedélyes, kövér ember barátságosan leültette.

- Hát maga az? - Atyaian mosolygott a megilletődött Kengyelre. - Hát igen... Tetszett az írása. Egyesek egészen el voltak ragadtatva tőle. De ez ne zavarja magát, főleg, ne legyen elbizakodott, még nem száz százalékos tökéletes novella. Dolgozzon, sokat írjon és legyen alapos! És hozzon be mindent, majd segíteni fogunk...

Szuszogva szedte a levegőt.

- Szóval itt akar maradni Pesten? No, isten neki! Remélem, nem fog csalódni.

Elhallgatott, nosztalgikus mosoly ült a szája szélén.

Eszébe jutott, hogy vagy huszonöt évvel ezelőtt ő is így jött fel Budapestre, egy apró, aktatáskánál is alig nagyobb bőrönddel a kezében.

- És mihez akar itt kezdeni?

- Nem tudom.

- Dolgozni kell - emelte fel húsos kezét a szerkesztő. - Nem lehet csak a megjelenésre építeni. Nem is csak azért, mert abból nem tud majd megélni, de különben is... Aki nem dolgozik, hamar elszakad a realitástól.

- Hát igen... - s magában azt gondolta: közhelyes.

- No, akkor várom az új remekműveket - nyújtotta hatalmas tenyerét. - És ne felejtse el: dolgozni kell!

Kengyel tétován megállt a szerkesztőségi folyosón.

Nem tudta, mihez kezdjen. Itt áll egy idegen és rettenetes nagyváros közepén, a rovatvezetőn kívül az égvilágon senkit sem ismer, azt sem tudja, hol lehet szálláshoz jutni. Olyan elszántan jött fel a nagyvárosba, hogy nem is gondolt ezekre a fontos, sőt, életbevágó részletekre. Csak fel, fel...

Leverten és töprengve ült le az előtérben nyújtózó hatalmas bőrdíványra.

Két fiatalember beszélgetett mellette. Az egyik - zömök és kissé ragyás arcú - iszonyúan káromkodott és fenyegetődzve mutogatott a titkársági szoba felé.

- Én tudtam, hogy megint visszaadja - mondta és megcsuklott a hangja. Gyula csodálkozva fordult oda, úgy látta, a fiú sírni készül és ez furcsa volt. Feléjük nemigen sírtak a férfiak. De a ragyásképpű előkotorta gyűrött zsebkendőjét, kifújta az orrát, s úgy tetszett, ettől megnyugodott. - Pedig a Szentandrásinak tetszett, azt mondta, régen olvasott ilyen mély, intellektuális lírát.

- Költő - nézte Gyula. - Vajon ki lehet? Ismerhetem a nevét?

A szitkozódó költő, mintha csak megérezte volna, mire gondol a mellette ülő, szerény kinézetű fiatal srác, feléje fordult.

- Bocsáss meg, te is írsz?

- Igen - felelte zavartan és vontatottan. - Írok... illetve...

- Akkor engedd meg... Rocskás Endre vagyok.

Gyula egy kis csalódásfélét érzett, mert nem ismerte ezt a nevet. Pedig magában már találgatott is az imént, kinek a versei illenek ehhez a külsőhöz az ismert fiatalok közül. Évek óta járatta az Élményt, a Körképet meg a Friss hangot, utóbbi olykor karikatúrákat is közölt a szerzőkről.

A másik fickót jóval rokonszenvesebbnek találta. Sima, tejképű legény volt, nagyon-nagyon fiatalnak, szinte gyereknek látszott.

Mindkettőnek bemutatkozott.

- Kengyel Gyula.

A ragyásnak földerült a képe.

- Olvastam a Dühöngőket. Remek volt, komolyan nagyon tetszett. Nemigen olvastam még ilyen jó novellát a félig falu - félig város világából. Izgalmas volt, és azt hiszem, nagyon hiteles. Nagyon-nagyon tetszett. Tökéletes kép...

- Örülök - mondta vontatottan Kengyel. - Sajnálom, hogy nem ismerem a verseidet. Hol jelentél már meg?

A ragyás kényszeredetten vigyorgott.

- Világlapokban. Mint például a magnóüzemi Dolgozók Lapja, meg a Magyar Tejipar... Nem jutottam még följebb egy-két üzemi lapnál. Amit én írok, ezek nem emésztik meg - bökött fejével a szerkesztőségi bejárat felé. - Sokat kell itt gürizni a megjelenésért. Neked hogyan sikerült?

Kengyel vállat vont.

- Felküldtem Pestre és közölték.

- Vidéken élsz? - kérdezte a diákos külsejű.

- Éltem - mondta Gyula. - Most jöttem fel.

- Majd megbánod - dünnyögte a simaképű Tormai Péter. - Tavaly rájöttem, hogy csak vidéken érdemes élni. Két hétig anyám nővérénél nyaraltam Harsányban.

- Hiszen az ott van felénk! - örült meg a kapcsolatnak Kengyel. - Miskolc közelében...

- Ott... ott érdemes. Levegő, szénaillat. Szinte ömlöttek belőlem a gondolatok. Tisztaság és őszinteség. Itt meg lehet fulladni a levegőtleniségtől.

Kengyel magában fintorogva hallgatta. Micsoda régimódi romantika. De értette is, lám, mindenki másra vágyik, senki sem elégedett önmaga sorsával, mindenki a más bőrébe bújna. Talán még Mark Twainnek is igaza van, a királyfi szívesen lenne koldus, mert annak a helyzetét nem ismeri. S mit bizonyít ez? - tűnődött. - Lehet, hogy tulajdonképpen minden élet unalmas? Nem, ez így nem igaz. Csak a teljesség a koldusságot és a királyfiságot egyaránt igényli. Jack London úgy lett igazi író, hogy bekalandozta a fél világot.

Rocskás fordult hozzá.

- Van szállásod?

- Azt sem tudom, hol alszom az éjjel... Később szeretnék egy jó albérletet.

- Mondok valamit. Nálam elaludhatsz egy ideig, amíg körül nézel Pesten. A feleségem ugyanis kórházban van, szabad az ágya.

- Köszönöm. - Töprengett, elfogadhatja-e az ajánlatot. Hiszen alig tíz perce ismerik egymást. Ez a nagylelkűség nem illett az otthon-hallottak alapján kialakított Budapest-képhez. Mindig azt szajkózták neki a zalmányi ismerősök, hogy a fővárosban ridegek és önzőek az emberek, nemigen törődnek egymás gondoljaival, bezárkóznak, csak a maguk útját járják.

Rocskás Endre biztatóan nézett rá.

- Na, nyugodtan elfogadhatod... Ne félj, nem vagyok buzi, nem akarlak elcsábítani - mondta, cinkosan hunyorítva.

- Hát jó, köszönöm - egyezett bele Kengyel. - Viszonzásképpen meghívlak. Ebédeljünk együtt.

- Rendben - csapott a vállára Rocskás. - Ha már így vagyunk, menjünk a Hungáriába!

Villamosra szálltak, Rocskás vette meg a jegyeket.

Az erkélyen abban az időben csak néhány ember üldögélt, szimpla fekete és szódavíz mellett.

- Az ott - mutatott le Rocskás - a *mélyvíz*. Oda a külföldiek, a földszintre meg leginkább a nyugdíjasok járnak. Mi általában idefent vagyunk, vagy ha jó idő van és nem lomtárnak használják éppen, kiülünk a teraszra.

- Ühüm - bólintott Kengyel Gyula és figyelmesen nézte Rocskást. Csak most vette észre, hogy a ragyás orrán néha ideges rángás jelenik meg, ahogy a nyulak orra mozog. Szerette volna megkérdezni, mitől van ez, de nem akart tapintatlan lenni.

Körülnézett. Lent a földszinten többen voltak. Öreg nénikék, lármás vénemberek vitatkoztak odalent.

- Úgy nézz körül - mondta Rocskás -, hogy itt egy fél évszázad irodalomtörténetének levegőjét szippanthatod be. Itt ült Osvát Ernő, látod, itt a plakett... De mindenki más is. Ady, Móricz, Schöpflin, Babits, Pap Károly, Krúdy... Mondjam tovább? Szedd össze a század magyar íróit, azonos lesz a névsor.

- Szinte érzem az illatukat - vigyorgott Kengyel, s nem lehetett tudni, gúnyolódik-e vagy komolyan beszél. Rocskás észre se vette, folytatta.

- Ide mindenki járt. Lehet, hogy a te széken Ady ült valamikor.

- Ahogy elnézem a széket, tényleg elég kopott és rozoga - nevetett Kengyel.

A szomszédos asztalnál fiatal férfi irdogált. Nagy, kerek fejét figyelmesen hajtotta a papírlap fölé.

- Drávai Pál - mondta Rocskás. - Ismered az írásait?

Kengyel bólintott.

- Szeretem. Azon kevesek közé tartozik, akik nagyon tudnak írni.

- Felületes - legyintett Rocskás. - Az írók azt mondják, engedményeket tesz a közönségnek.

- De lehet, hogy irigylük, mert olyan könnyednek tetszenek az írásai. Pedig biztosan megizzad érte ő is.

A pincér megállt mellettük.

- Étlapot, Sanyi bácsi! - nézett föl Rocskás. - Ebédelni szeretnénk a barátommal.

Sanyi bácsi magas volt és komoly. Egész megjelenésén látszott, hogy tudatosan törekszik méltósága megőrzésére. Az a típus, aki bár kiszolgál, nem alázkodik meg a vendég előtt. A vendég kérhet, ő teljesíti, de ez senkit nem jogosít fel a túlzott bizalmaskodásra. Elve volt:

udvariasnak maradni, de megtartani a három lépés távolságot. Kicsit le is nézte a művészkedő vendégeit.

- Ír vagy rendez? - ereszkedett le, de szeme se rebbent közben.

- Próza - mondta tömören Rocskás és megint remegett az orra.

Menüt ettek, aztán jóízűen rágyújtottak. Rocskás pipázott.

- Azt mondják, az ideges ember cigarettázik, a ravasz szivarozik, a bölcs meg pipázik - magyarázta vidáman.

Kengyel figyelmesen nézte újdonsült barátját.

- Nem tudsz valahol egy állást?

- Nekem sincs - mondta Rocskás. - Tegnapelőtt léptem ki az efvénétől.

- Az mi?

- Fővárosi Villamosvasút. Ott voltam váltókezelő.

- Mennyi ideig?

- Majdnem három hétig...

- Nem sok - derült Gyula. - Nem lettél a törzsgárda tagja. - Miért hagytad ott?

Rocskás elbiggyesztette a száját.

- Nem nekem való. Tömeg, zsúfoltság, lélek nélküli emberek. Levegőtlen, mint minden kötöttség.

Kengyel kifizette a két menüt, s töprengve indult el Rocskás mögött kifelé. Lärmás volt ebben az időben a Körút, tucatjával szaladtak az úttesten a gépkocsik, villamosok, autóbuszok.

Gyula jóllakottan és elégedetten szemlélte az utat. Elégedettségének tulajdonképpen nem is tudta a pontos okát, csak annyit, jó, hogy van mellette valaki.

Ebben e pillanatban úgy érezte, nagyon szereti ezt a rücskös arcú, vibráló orrú fiút, pedig alig néhány órája ismeri csupán. A Dohány utcában egy italbolt előtt lefőkeztek.

- Igyunk valamit! - ajánlotta Rocskás.

Cseresznye-palinkát rendelt, egy-kettőre felhajtották. Akkor Kengyel állt sorba újabb italért. Amikor megváltotta a blokkot, az előtte ácsorgó, bekötött fejű, hatalmas orrú vénember leejtett egy tízest. Kengyel udvariasan lehajolt, s odanyújtotta az öregnek a pénzt.

Az meg se köszönte, szótlanul vágta zsebre.

Gyula kicsit elálmosodott a két pohárkától. Kóvályogva nézte az italbolt füstjében borozgató bekötött fejűt.

- Furcsa figura - mondta töprengve.

- Ismerem - bólintott Rocskás. - nagy piás. Sok talponállóban találkoztam már vele. Úgy látszik, bekávézott és megverték valahol.

Kengyel szédelegve vetette hátát a falra erősített pultnak.

- Te, én nagyon örülök, hogy megismerhettelek - mondta és szinte elérzékenyülten nézett Rocskásra. Persze ebben az ital hatása is benne volt. - Nem tudom, hová mehettem volna nélküled. Olyan hálás vagyok, hogy azt ki se tudom mondani... Azt hiszem, jó barátok leszünk.

Rocskás lehajtotta a maradék cseresznyét.

- Remélem - dünnyögte. - Tehetséges fickó vagy. - Hirtelen eszébe jutott valami. - Mondd csak, hoztál magaddal új írásokat?

Gyula bólintott.

- Néhányat... Holnap felkeresek egy-két szerkesztőséget. Talán elfogadnak valamit. Jól jönne egy kis pénz, amíg álláshoz jutok.

Rocskás Endre a vállára csapott.

- Majd együtt kereshetünk. Előbb-utóbb nekem is el kell helyezkednem.

Gyula figyelmesen nézte a ragyás képűt.

- Mondd csak... - már nem bírta türtőztetni a kíváncsiságát. - Mitől van ez a rángás az orroddal?

A másik elkomorodott.

- Fene tudja. - Rántott egyet a vállán. - Rossz beidegződés... Nem tudok leszokni róla. - Felröhögött. - Olyan, mint a nikotin. Vibrál bennem valami. Egy kis idegesség, a túlzásba vitt szellemi élet hatása vagy mi a fene lehet...

Kengyel nem merte megkérdezni, miért nem megy vele orvoshoz.

*

Rocskás Endre a Munkás utcában lakott, egy málladozó falú bérházban. A sötét kapu mögül nyílt a bejárat. Rocskás csöngetett és néhány perc múlva egy fehér hajú, idős asszony nyitott ajtót.

- Szervusz, Nagyikám - mondta harsányan Rocskás. - Vendéget hoztam, nálam fog aludni egy ideig. Vidéki fiú, nincs lakása.

Kengyel bemutatkozott az öregasszonynak.

- Örülök, fiacskám, én vagyok ennek a széltolónak a nagymamája. Pakoljon csak le, érezze otthon magát. Tudja, csak két szobánk van, maga majd ellesz valahogy Bandikával. Mi most ketten vagyunk, mert Angélát tegnapelőtt kórházba kellett szállítani. Mióta az unokám édesapja, mármint a vejem disszidált, így élünk együtt nagy csendben... Szegényen, fiacskám, mert én már képtelen volnék dolgozni menni. Hatvankilenc múltam a nyáron...

- Jól van, nagy, majd lesz még alkalmad siránkozni. Most engedd elhelyezkedni a barátomat!
- tuszkolta beljebb az öregasszonyt Rocskás. - Gyere, komám!

A parányi előszobából nyílt a kis szoba ajtaja. Két kopott dívány, egy könyvszekrény és egy hatalmas, kétszárnyú diófa szekrény volt minden berendezése, meg egy asztal három ócska székkal. A szekrény ciradás volt és rettenetesen kopott. A fal repedezett, néhol gyanúsan foltos, látszott, hogy hosszú évek óta nem festettek itt.

- Itt fogsz aludni, Gyszi! - mutatott az egyik díványra Rocskás. - Én most itt hagylak, ha nem haragszol. Rakodj le, helyezkedj el, itt vannak a könyvek, olvashatsz, vagy amit akarsz... Ha valami kell, nyugodtan szólj a Nagyinak...

Kengyel bólintott, kezet fogtak, azután Rocskás elsietett. Nagy hévvel csapta be maga mögött az ajtót.

A szekrény egy üres polcára helyezte kevéske holmiját, találomra leemelt egy könyvet a polcról és hanyatt dőlt a díványon. Szédült, képtelen volt olvasni. Letette a könyvet, olvasni próbált.

Lassan megmozdult fölötte a mennyezet, s mintha a szekrény rádólni készülne.

Furcsa köd ült köré. Talán fél órát szunyókálhatott. Arra ébredt, hogy Rocskás nagymamája áll fölötte.

- Nem enne egy kis főtt kolbászt, fiacskám? - kérdezte.

Kengyel megtörölte a szemét és hálásan nézett az öregasszonyra.

- Köszönöm, néni... de csak egészen keveset...

- Szóljon maga is Nagyinak, Bandika minden barátja így nevez. Mintha nem is lenne más nevem.

Kisietett, s kisvártatva jókora szál kolbászt hozott be, mustárral és kenyérrel.

- Egyen csak, fiacskám - biztatta és leült a dívány szélére. Derűsen nézte a mohón falatozó Kengyelt.

- Mondja csak, maga is ír?

- Ühüm - mondta Gyuszi, s közben igyekezett lenyelni egy nagyobb falatot.

- Kár - mondta a néni. - Pedig maga nagyon rokonszenves fiú. Hová valósi?

- Zalmányba - mondta két harapás között Kengyel. - Ma jöttem Pestre.

- Csak vigyázzon fiacskám, nehogy elszédítsék! Bandikára se nagyon hallgasson. Én persze szeretem őt, talán túlságosan is, de ne csapódjon hozzájuk... Nem rendes emberek ezek: mindegyikük csak a kávéházban meg eszpresszóban üldögél, tisztességes munkát nem keresnek maguknak. Bandi már vagy húsz helyen dolgozott, mindegyiket otthagya egy-két hét alatt. Válogat, semmi sem felel meg neki. Márpedig szerintem, aki ír, ne csak a könyvekben papoljon becsületről, hanem legyen maga is rendes ember! Nem ember az, aki regényt ír a tisztességes munkáról, ő maga meg lopja a napot, nem igaz?

- De igen - bólogatott Gyuszi. - De hát a regényírás is nagy munka, meg a versírás is.

- No hiszen! Láttam én a Bandikám verseiből egyet-kettőt. Az nem munka, az bolondság.

Kengyel meghatottan nézte az öregasszony szürke szemét.

- Nálunk elmaradhat egy ideig - állt fel Nagyika és kiment.

Gyula arra gondolt, hogy kevesen érkezhetnek meg ilyen hallatlan szerencsével egy idegen nagyvárosba. Azt hitte, egy-két éjszakát végig kell majd csavarognia, fel volt készülve arra, hogy esetlen pályaudvari váróteremben, egy padon kell majd aludnia, és akkor... Hálásan gondolt Rocskásákra.

*

Bandi csak éjfél után jött haza. Gyula akkor már aludt, de ahogy Rocskás belépett, fölriadt.

- Ilyen későn? - kérdezte.

- Igen. Nagy társaság volt lent, eldumáltuk az időt - mondta vetkőzés közben Rocskás.

- Szívesen megismerkednék a barátaiddal.

- Holnap velem jössz. Hogy érezted magad?

- Most már egészen pihent vagyok... Kedves asszony a nagymamád.

- Igen, határozottan kedves. Csak nem tud megérteni. Nem érti meg, hogy képtelen vagyok elviselni a kötöttséget. Hiába, öreg már... neked nem panaszkodott?

- De igen. Hogy állás nélkül vagy, de nem szidott. Úgy látom, nagyon szeret téged.

- Annyira, hogy az néha már zavaró is.

Bandi ágyba bújt és felgyújtotta a kislámpát.

- Szeretnék egyszer novellát írni - tűnődött és kezét átkulcsolta a feje alatt. - Azt hiszem, nincs is szebb műfaj az igazi novellánál. De csak az igazinál! Valami olyasmihez volna kedvem, ha erőm is lenne hozzá, mint amit az a nizzai fickó csinál. Hogy is hívják? Le Clezio, ugye? ... Valami mehökkentőt, talán borzasztót is. Ez az igazi, a többi csak natúra...

- Túlzol, Le Clézio nem a csúcs. Egy írását olvastam, igaz, érdekes volt, de semmi több. Az igazi írás élethűbb.

- Ugyan! Realizmus, mi? Azt akarod mondani. Hülyeség! Szocialista munkabrigádokról írnál? Realizmus! Hanta, öregem, amit a folyóiratok megesznek, mert mainak hiszik. Pedig korántsem mai, sőt!... Tulajdonképpen avult romantika az egész mai prózánk. Semmi mondanivalójuk az emberről, és ezt a semmit vonják be valami álszocialista humanizmus mázával. De ragacsos lesz... Szegényes, pitiáner érzelmű szereplők, semmi egyéniségük. Semmi! Az a műkalapács, amit a kezükben fognak, többet tud a világról, mint ők maguk, a kiagyalt papírfigurák. Valahol itt tart az irodalmunk...

Kengyel felült és rágyújtott.

- Van azért más is. Én igazán kezdő vagyok, de valamit már megfogadtam. Csak azt írom le, amit őszintén vállalhatok... Még így is sokat hibázhat az ember, de olyan nagyot azért talán nem...

- Árad belőled a vidéki szüzesség, barátom. Búzavirág-szagod van - vigyorgott Rocskás.

Gyula kissé sértve érezte magát. Ezt a másik is észrevette és gyorsan másra terelte a szót...

- Gyere le velem holnap - mondta. - Van köztünk egy pár nagyon tehetséges és érdekes ember.

- Rendben. Délelőtt meglátogatok egy-két szerkesztőséget, aztán megebédelek és bemegyek a Hungáriába. Remélem, nem tévedek el.

- Bárki megmutatja, merre van - ásított Rocskás. - Na, jó éjt!

*

Másnap délelőtt az egyik napilapnál elfogadták egy rövid tárcanovelláját, sőt megígérték - miután Gyula őszintén elmondta feljövételének körülményeit -, hogy hamarosan közölni fogják, talán már a vasárnapi számban jönni fog.

Még volt párszáz forintja, anyja tömte a zsebébe induláskor. „Szegénykém, minden félretett pénzét ideadta volna, ha nem akkor veszi meg éppen az új kombinált szekrényt” - gondolta.

Egyszeriben nagyon hiányozni kezdett az otthon. A legelső trafikban kiválasztott egy Halászbástyát ábrázoló képes levelezőlapot, felbélyegezte és teleírta a hátát. „Örülni fog anyám” - gondolta, miközben beleejtette a levelet a sarki piros postaládába.

Egy önkiszolgálóban megebédelt és ivott egy pohár sört. Ráért, nem tudott mit kezdeni az idejével. Lement a Duna-partra, sokáig bámulta az őszi vizet.

- Milyen nyugodtan hömpölyög, mégis, milyen erős lehet a sodra - nézte a habos szürkéséget, s eszébe jutott a zalmányi Tisza-kanyar. Azt a csöndet is meg kéne írni egyszer, ott a füzek között, a parton.

Tovább sétált, beült egy eszpresszóba, közel az Országházhoz. Feketét rendelt, s amikor a pincérnő kihozta, rögtön fizetett. Papírt vett elő a zsebéből, néhány szót írt rá a Tiszáról, néhány érzelmes, valószínűleg használhatatlan gondolatot. - Szentimentális vagyok - szégyenkezett, és az összegyűrt lapot a hamutartóba ejtette.

Valaki megállt mellette. Fölnézett, először nem ismerte meg a tejképű fiút, aztán beugrott, hogy vele beszélgetett Rocskás az irodalmi hetilap előterében.

- Szervusz! - kiáltott fel lelkesen. - Hát te...?

- Itt szoktam dolgozni - felelte a sima arcú. - Ott ültem a sarokban, éppen most készültem tovább.

Leült Kengyel mellé.

- Írsz?

- Nem, csak firkáltam valamit.

- Én most fejeztem be egy novellát - nézett rá a másik. Látszott az arckifejezésén, szeretné, ha Gyszi elolvasná a friss termést. - Érdekel?

Választ sem várva előszedte zsebéből a kéziratot. Gyszi figyelmesen kezdte olvasni. A tejképűnek határozottan szép írása volt, élvezet volt gyönyörködni gömbölyűen kapcsolódó, egyenletes betűiben. Két öregemberről szólt a novella, egy nyugdíjas házaspárról, akik egy holttestet találnak a Duna mellett, s mert éppen előtte temették el egyetlen gyermeküket, örökbe fogadják az ázott hullát.

Kengyel borzongva olvasta végig a szörnyűséget. A részletes leírástól úgy érezte, megfájdul a gyomra. Zavaros, nehézkes és erőltetett volt az egész, és nem tudta, komolyan gondolja-e a tejképű ezt a borzadályt.

- Na? - kérdezte Tormai Péter és sima fehér arca piros lett hirtelen. Hát, bizonyossá vált, hogy igen, komolyan veszi.

- Hát... érdekes írás - motyogta zavartan. Szégyellte, hogy nem tud mást mondani, pedig a másik - látni az arckifejezésén - többet vár ennél. - Határozottan érdekes... Csak nem az én asztalom. Nekem ez túlságosan extrém...

Tormai láthatóan megsértődött.

- Extrém? Mi ebben az extrém?

- Hát... - fészkelődött Gyula. - A holttest örökbefogadása.

- Szimbólum! - ordított fel Tormai olyan erővel, hogy a kevés vendég felkapta a fejét. - Szimbólum. Ezt érezni kell. Az ember a saját halálát is örökbe fogadja, nem? Mi mást tehet vele? Meg kell szoknunk, hogy meghalunk, ez törvény, együtt kell élnünk a halálunkkal. Hát ez extrém? Az élet extrémebb, furcsább, valószínűtlenebb, mint a halál. Nem gondolkodtál még ezen?

Gyula a fejét rázta.

- Szeretnék minél később gondolni rá. Nem, nem mintha nem érdekelne. De fiatal vagyok, annyi szín, annyi érdekes van a világban, amivel lefoglalhatom magam. Ostobaság a halállal foglalkozni a te korodban, ne is haragudj. Tragédiákkal igen, de... - Fölkelt. - Merre készülsz most?

- Megyek a Hungáriába - morogta sértetten. Remegett a szája széle.

- Várj! Veled megyek.

Gyalog baktattak a Körút felé. Nem siettek, még csak kora délután volt.

- Érdekes fiú ez a Tormai - állapította meg Gyula. - Értelmes, egészséges embernek látszik, s ha ír, olyan zavarodott, mint egy örült.

- Rocskásnál aludtál? - higgadt le váratlanul Péter.

- Ott.

- Rendes fickó, de nem ír jó dolgokat. Alig van három-négy jobb verse. Mi a véleményed?

- Nem olvastam tőle még semmit.

- Nem a verseiről. Bandiról.

- Rendes.

- Most... most normális. Néha, amikor megbolondul, nem lehet vele bírni. Furcsa valaki. Fél évig kecskeszakálla volt, nem akarta levágní, akármennyire magyaráztuk, milyen rosszul áll neki. Aztán valaki fogadást ajánlott, s ő egy ötvenesért eltüntette azt a szörnyűséget.

Gyuszi nevetett.

- Olcsón adta magát.

A kávéházban már ott volt Rocskás is. Írt.

- Üljetek le hátul. Negyedórán belül befejezem, aztán jövök én is.

Hátul egy kajla bajuszos fiatalember ült egyedül. Tormai egyenesen mellé telepedett.

- Ismerkedjete meg.

A bajuszos bemutatkozott, de Gyuszi nem értette a nevét.

- Rendezőnek készül - súgta oda Péter. - Nem vették fel a főiskolára, mert összekülönbözött a bizottság elnökével. Pedig tehetséges srác.

Gyuszi hunyorgott. Hányadik nagy tehetséggel akadok össze két nap alatt! - gondolta. De tehetséges város ez!

A bajuszos a szódáját kortyolgatta. Aztán hirtelen felugrott és lerohant a földszintre. Gyuszi csodálkozva bámulta eltűnő hátát.

- Ideges - magyarázta Tormai. - Majd visszajön.

Közben Rocskás is befejezte az írást és átült hozzájuk.

- Olvastátok a Körképet?

Péter bólintott, hogy igen.

- Jó a Krasznai írása, mi?

- Talán alaposabb is lehetne. Úgy érzem, egy kicsit összecsapta. A következtetései egyenesen gyerekesek.

Rocskás nem figyelt. Merengve nézett előre. Hirtelen felállt.

- Bocsássatok meg!

Elindult a feljáró felé. Egy füstszínű orkánba burkolózott lányt üdvözölt, aztán mindketten az asztal felé jöttek.

Gyula alaposan megnézte a lányt. - Nem szép - állapította meg -, de nagyon jó alakja van, még így, esőkabátban is látni, ahogy vonalai átderengenek a vékony, testhez simuló anyagon. Érdekes, tulajdonképpen nagy orra van, de harmonikusan illik arcához, barna arcbőréhez. - Érdeklődéssel nézte a közeledő lányt.

- Nagyon fáradt vagyok - ült le közéjük a lány. - A minisztériumban szaladgáltam, képzelhetitek, az egész napom ráment. Azt hiszem, mégis vidékre megyek tanítani, annak legalább van valami értelme. Unom már ezt az állandó szaladgálást. Ma azt mondta az előadó, megpróbál segíteni rajtam, aztán megkérdezte, mikor találkozhatunk. Ilyen pimaszságot... Gyorsan, peregve beszélt, mintha betanult szöveget fújna. Magas és vékony, de értelmes színezetű volt a hangja. - Hát nem... Inkább ne intézzenek semmit, de ez már túlzás. Két gyereke van, már a múltkor is észrevehettem volna, hogy tetszem neki... Jaj, bocsánat....

Csak most vette észre az idegent.

- Ne haragudj... Erzsi vagyok.

- Kengyel Gyula.

A lány előrecsücsörítette ajkát.

- Te írtad a Dühöngőket?

Gyuszi a váratlan tegezéstől és a kikerekedett, csodálatot sugárzó szemektől elvörösödött.

- Igen, én.

- Szép írás - mondta a lány komolyan. - Régen nem találkoztam novellával, ami ennyire tetszett volna. Félelmetes a kisvárosi atmoszféra az írásodban. Ugye, vidéki vagy?

- Igen.

- Jó, akkor te illetékes vagy a válaszadásra. Szerinted érdemes vidéken tanítani?

- Attól függ... Aki szeret küzdeni és elviseli a nehézségeket...

- Én nem félek a nehézségektől - vágott közbe a lány.

Rocskás epésen nézett rá.

- Jókai-hősnő... romantikus vagy, de pár hónap múlva hazaszöknél.

- Ne hidd! Szeretem a gyerekeket és tízéves korom óta szeretnék tanítani. Bárcsak fölvettek volna a főiskolára, lassanként már meglenne a tanítói oklevelem.

- Hát nincs? - csodálkozott Kengyel.

- Nincsen. Nem vettek fel, aztán meg már nem volt erőm újra jelentkezni... De vidékre, helyesebben falura az is lemehet egy kis szerencsével, akinek csak érettségije van. Kevés a tanító vidéken.

Kengyel a lányt nézte. Kedvesen naivnak, ugyanakkor tapasztaltnak találta. Tetszett a lány szemében lobogó lelkesedés.

Félrehívta Rocskást.

- Te, Bandi, ki ez a nő?

Bandi vállat vont.

- Mit tudom én! Gyakran lejár ide, csak innen és így ismerem. Tetszik?

- Kicsit.

- Hát vidd el!

- Na de...

- Csak bátran. Fél órán belül elindul, soha nem marad sokáig. Csatlakozz hozzá, azt hiszem, nem jár most senkivel.

Rocskásnak igaza volt. A lány nemsokára szedelőzködött, Rocskás hunyorogva nézett Gyulára és megbökte a derekát.

Kengyel felállt.

- Elkísérlek - mondta a lánynak.

- Jó.

Szótlatlanul mentek egymás mellett. Kengyelt megzavarta a pillanat. Fővárosi nő - gondolta -, és itt másként nyílik a szerelem, mint mifelénk. De már meg is ijedt önmagától. Szerelem? Hülyeség...! Még nem is ismerem, azt se tudom, valójában kicsoda. Tanítónő akar lenni, ez minden, amit tudok róla. Csak érdekel. Csak úgy...

A lány szólalt meg először.

- Mikor jöttél fel Pestre?

- Tegnap.

Erzsi csodálkozva megállt.

- És máris ide csapódtál? Nem mondom, hamar megtaláltad a társaságodat!

- Véletlen volt - magyarázkodott a fiú. - Bementem a szerkesztőségbe bemutatkozni, ott ismerkedtem össze Rocskással. Bandi meghívott magához.

- Ő rendes srác - mondta a lány. - Ismered a feleségét?

Gyuszi a fejét rázta.

- Most kórházban van... Azért aludhatok náluk.

- Szörnyű nő. Nyafka tehén, egy férjet már elfogyasztott. Nem is fiatal már... talán harminc is elmúlt... vagy négy évvel idősebb Bandinál... Furcsa pár... Mikor Rocskás elvette Angélát, rajtuk röhögött az egész Hungária. Tudod, milyen az a nő?

Sovány arcát felfújta, előredugta a hasát. Mulatságos volt, mint egy kis bohóc.

Kengyel hirtelen megszorította a lány kezét. Erzsi ránézett és megcsillant a szeme. Letértek egy csöndes mellékutcába. A lány megállt, szembefordult a fiúval.

- Visszamész?

- Talán. Valamivel el kell ütnöm az időmet.

Lassan lépdelték, kopogott alattuk a járda köve. Kengyel megsimogatta a lány fejét. Erzsi visszafordult, s mellét a fiú melléhez nyomta.

- Följöhetsz hozzám.

Kengyel nem, tudott felelni. Az ajánlat nagyon váratlanul érte. Soha nem találkozott még ilyen ötletszerű felkínálkozással. Azzal nyugtatta magát, hogy sok furcsaságot kell még megszoknia, ha rendszeresen ebben a társaságban tölti majd az idejét.

Megszorította Erzsi kezét.

Kék csempés lépcsőházba fordultak. A második emeleten négy ajtó volt, a középsőn névtábla:

Dr. Bártfai

- A szüleid? - kérdezte kíváncsian.
- Csak apám él... Vidéken van, kiszálláson. Sokat utazik.
- Mi a foglalkozása?
- Vállalati jogtanácsos.

Erzsi az előszobában felkattintotta a villanyt. A szemközti ajtóra mutatott.

- Menj be, készíték valami ennivalót. Éhes vagy, nem?
- Terád - gondolta Gyuszi, de azt mondta: - Nagyon. - És bement a szobába.

Ilyen pompásan berendezett lakást aligha látott valaha is. Minden egyes bútordarab egyedi gyártmány, csupa iparművészeti remek.

Leült a kényelmes fotelba és nagyot nyújtózott.

Erzsi rántottát hozott.

- Egyél!

Nem kellett kétszer mondania. Kengyel gyorsan végzett a vacsorával.

- Köszönöm - törölte meg a száját. - Nagyon jólesett. Hány tojásból csináltad?
- Hétből - nevetett Erzsi.
- Úristen, csak nem ettem meg a te részedet is?
- Nem baj, ha éhes leszek, sütök még...

Bort töltött. Amikor kinyitotta a bárszekrényt, bent felgyulladt egy kis piros lámpa. Legalább hét-nyolc teli üveg mindenféle ital állt a bárszekrényben.

Koccintottak.

- Maradj itt reggelig - mondta a lány. Megremegett a hangja.
- Persze - felelte elvörösödve, aztán az ölébe húzta Erzsi fejét.

*

Hajnaltól Erzsi pálinkával ébresztette a fiút és visszabújt mellé.

- Muszáj elmenned?
- Muszáj.
- Kár.

Közelebb húzódot.

- Jó volt velem?
- Jó volt. - Kengyel keserűséget érzett. Többet, érzelmesebb kalandot várt. Valahogy túlságosan könnyű volt minden, hiányzott a harci küzdelem ebből a találkozásból, a hódítás nagyszerűsége. Vagy a behódolásé, legalább - nem is talált benne sok örömet.
- Írsz erről valamit?
- Talán.

- Írj és ajánld nekem. Szeretném, ha egyszer nekem ajánlanának egy írást.

Kengyel nevetett, s most nagyon butának találta Erzsit.

- Nem olyan egyszerű ez... Nem úgy megy, hogy leülök és rögtön születik egy történet.

- Szóval nem írsz rólam?

- Lehet... De nem tudom, mikor és mit.

Erzsi felült.

- De ha írsz, ugye, nekem mutatod meg először? Ígérd meg!

- Megígérem.

Nézték egymást, szótlanul. Gyula rágyújtott.

- Neked most valami bajod van - mondta Erzsi. Nem kérdezte, mondta.

- Nem, semmi.

- Nem volt jó?

- De igen.

- Nem mondtad meggyőződéssel... Túl könnyen felajánlkoztam?

Most mit mondjon? Legyen őszinte és bántsa meg?

De Erzsi nem várt választ.

- Akkor miért jöttél fel? Miért kísértél haza?

- Mert nagyon egyedül voltam - mondta sötéten a fiú. - Te hívtál fel....

- Mert én is nagyon egyedül voltam.

Kengyel nem értette, miért van még mindig itt.

Reggel volt már, elege volt Erzsiből, a hangulatváltozásaiából, mindenből...

És dolga is volt: állást akart keresni. Szótlanul öltözni kezdett.

*

A Hunyadi térre ment, a munkaerő-irányítóhoz. Az üzlethelyiségben három ember toporgott. Az egyik egy bőrkabátos, markáns arcú férfi éppen a munkaközvetítővel vitatkozott.

- De kérem, nekem nyolchúszas órabérem volt az elektromos szövetkezetben! Nem megyek el hétért, ne nézzen palinak...

- Kérem - mondta nyugodtan az alacsony férfi a kisablak mögött -, önt fegyelmivel bocsátották el, örüljön, hogy azonnal el tud helyezkedni.

A bőrkabátos legyintett, széttárta a kezét:

- Nem bánom, írja ki.

Megkapta a cédulát és zsörtölődve morogta a mellette álló Kengyelnek:

- És ráadásul még a világ végén van! Legalább háromnegyed óra villamossal... Uram, én a legjobb szerelők között voltam a szövetkezetben, belőlem élt az egész csoport, és tessék...! Most mehetek gályarabnak, hétért...

Kengyel vigyorgott:

- Nagy különbség, az biztos, de hát, ha kirúgták...!

A markáns arcú dühösen gesztikulált:

- Miért olyan nagy bűn az? Két fénycsövet meg egy trafót vittem haza. Igazán nem halt bele senki... Nem is azért rúgtak ki, mások ilyenkor megússza egy figyelmeztetéssel. Az elnök többet lop, mégis a helyén van. Nem bírták elviselni, hogy én megmondom a véleményemet. Én voltam ott az egyetlen ember, aki ki merte nyitni a pofáját.

- Csuda hős - derült Kengyel. Ismerte ezt a nagyon magyar típust.

Nem bírta megállni, megkérdezte:

- És miért nyitotta ki a... száját?

- Új embereket vettek fel a mi kárunkra. Harminc fillérrel akarták csökkenteni az órabérünket, mert másképp nem tudtak volna beralapot keríteni...

- Másoknak nem kell élni? - kérdezte kötekedve Kengyel.

A bőrkabátos majdnem kiabált.

- De az én bőrömre éljenek? Ez nem szocialista gondolkodás, ilyet még a Fordék sem mernék megtenni.

- És az talán szocialista gondolkodás, hogy ellopja a fénycsövet?

A férfi szava elakadt, felhúzta a szemöldökét:

- Csak egy trafó meg két... Különben is, mi köze hozzá? - Látványosan a homlokára csapott. - Én vagyok a hülye, hogy mindenféle alakkal szóba állok.

Kirohant, döngve csapódott be mögötte az ajtó.

- Jópofa - nézett utána derűsen Kengyel. - Másoktól megköveteli a tisztességet, csak magát menti fel... És hányak vannak hasonlóak! - Elkomorult. - Pedig micsoda erő van benne, mennyi lendület. Kár érte...

Átadta munkakönyvét a közvetítőnek. A sovány kis ember alaposan áttanulmányozta.

- Tud számolni?

- Jól számolok.

- Volna egy utókalkulátori állás a Magyar Vegyészetnél. Körülbelül ezeröt a kezdő fizetés. Megnézi?

Gyuszi bólintott. Az emberke kitöltötte az irányítólapot.

- Sok szerencsét! - mondta.

- Köszönöm!

Úgy döntött, ráér hétfőn is elmenni a Vegyészethez, eleget intézett mára. Beült a Film-múzeumba. Különös és nagyon vontatott francia filmet adtak. Eleinte még érdekelte, mi lesz ebből, de később olyan álmos lett, hogy alig tudta kivárni az előadás végét. Ha nem a sor közepén ül, biztosan hamarabb is otthagyt volna, de nem akarta zavarni a többi nézőt, hát maradt, ha sóhajtozva is.

Délután a Hungáriába ment. Ebben az időpontban - az ebédidő vége felé - már alig néhányan tartózkodtak a galérián. Lent a mélyvízben nagyobb volt a forgalom, Gyszi alaposan megnézett egy férfit, töprengett, honnan ismeri mulatságosan pufók képét. Aztán rájött, hogy ez az ember Nemere Albert, élő klasszikus író, sokszor találkozott már a fényképével.

Meghózódot egy csöndesebb sarokban. Írni akart. Másfél napjának benyomásait akarta megírni... Annyi újat kapott tegnap reggel óta, hogy szinte már együtt volt az anyag. Írt, írt, már fájt a csuklója a munkától. Két óra alatt elkészült a novella, de amikor újra elolvasta írását, elégedetlen lett. Élményei ott feküdtek előtte a papíron, de valami hiányzott, és nem tudta, mi az. Kalandjai nem akartak egységbe állni, hiányzott valami kötőanyag. Bosszúsan összehajtogatta a kéziratot.

Öt óra felé Rozsdás sietett végig a vörös szőnyegen. Már messziről vigyorgott.

- Jó reggelt barátom, hogy aludtál?

- Reggelt? - derült fel Gyula is. - Elég jól. Rokonszenves kislány. Végre valaki, aki nem ír.

Rocskás harsogva nevetett:

- Nem ír? Olyan szentimentális versei vannak, öregem, hogy szem nem marad szárazon. Foglalkozik ő mindennel. Már színésznő is akart lenni, csak nem vették fel. - Leült Gyuszi mellé.

- Nagyi aggódott, hogy mi lehet veled. Képzeld, attól félt, hogy eltévedtél... Jó, mi? Mondtam, hogy rossz pénz... tudod. Egyébként mit csináltál ma?

- Moziban voltam. Megnéztem a Naplementét.

- Mit szólsz, menyi mindent ki lehet fejezni árnyakkal, mi? Micsoda rendezés! Külön szerepük van az árnyaknak, mint abban a furcsa találkozás-jelenetben. Az az egy árnyék, a kopasz fej árnyéka többet mond, mint amennyit a fej maga tudott volna mondani, nem gondolod?

- Nem tudom. Őszintén szólva untam az egészet.

- Untad? - csodálkozott Rocskás. - De hát ez lehetetlen! Nem érezted, hogy ez valami egészen új? Az a sok finomság, az a...

- Semmi - mondta Gyuszi. - Halk szavú semmiség. Negyven évvel ezelőtt is megcsinálták ugyanezt, de akkor még valóban néma volt a film, nem számított. Hülyeségnek tartom, hogy mostanában csak arra mondják ki a filmszerű jelzőt, ami pusztán képpel fejez ki valamit. Ezt pantomimszerű, nem filmszerű... - Tudta, hogy nincs igaza, de bosszantotta Rocskás lelkesedése, álságosnak érezte.

Bandi ránézett, gúnyosan a szája sarkába dugta a nyelvét, de nem szólt semmit. Papírt tett maga elé és - talán - írni kezdett.

- Azt hiszem, remekmű van bennem, barátom - nézett föl egy pillanatra, de rögtön bezárkózott, nem akart hangot hallani. Gyuszi nézte új barátja mozgó ujjait. Rövid idő, két nap alatt megtanulta, hogy kétféle irodalom létezik: egy hivatalos és egy mellőzött, amelyik rendre gyártja a ki nem adott remekműveket és szidja az elismert írókat.

Valaki megállt mellettük. Jóképű fiatalember, tömör fekete bajusszal. Elegáns barna öltöny volt rajta, s bár értő szem rögtön észrevehette, hogy konfekció, úgy tűnt, mintha rászabták volna. Köszönés nélkül leült és megbökte Rocskás tollát... És megbökte Rocskás tollát.

- Adj egy verset, most le tudom hozni!

Bandi kéziratokat húzott elő a belső zsebéből.

- Válassz!

A bajuszos bemutatkozott Kengyelnek és elmerült az olvasásban. Gyszi rágyújtott. Egy szőke, mackónadrágos kislányt nézett, aki az asztalok között szaladgált. A gyerek észrevette, hogy figyelik és odaszaladt Kengyelhez.

- Nem tetszett látni az apukámat?

- Ki a te apukád? - nevetett Gyszi.

- Elment pisilni...

- Akkor várd meg!

A kislány tovább szaladt és megállt az elfüggönyözött helyiség előtt.

- Már jön! - kiáltotta vidáman.

Sötétkék egyenruhás férfi lépett ki a függöny mögül, két csillag volt a paroliján. Autóbusz - állapította meg Gyula, s örült, hogy már fölismeri a pesti egyenruhát.

A férfi támolgott, s Gyszihez lépett:

- Bocsánat - mondta. Széles orra fölött zavarosan mozogtak mélyen ülő szemei. - Bocsánat, de szabadnapos vagyok... Ennyit csak megérdemlek, nem?... Egy kicsit beboroztam. Kiváló vezető vagyok, háromezret keresek havonta. Ugye, nem haragszik?...

- Nincs miért - motyogta Kengyel, és odább húzódott, mert a szabadnapos buszvezető majdnem rádőlt.

- Tizenkét órát dolgozom naponta és ma szombat van... Hétfőn újra kezdem a gurit...

Gyula a kislányt nézte, aki most nem volt vidám, ijedten állt a férfi mellett.

- És nem szégyelli magát a gyereke előtt, hogy így elázott?

A férfi megcélozta a hamutartót és letette a cigarettáját.

- Nem látja ő azt - nevetett hülyén. - Ő megkap tőlem mindent, hát akkor ennyi nekem is jár... Mozgó babát vettem neki a születésnapjára, kétszázhatvanért. Én, uram, proli gyerek vagyok, tudja, mit kaptam én a születésnapomra? Ezt ni, uram, ugye nem haragszik?

Végül is a pincér ráncigálta el onnan. Addigra már Rocskásék is odafigyeltek.

- Micsoda alak! - dühögött Bandi. Egészen meghatotta a kislány. - Kétszer annyi pénze van, mint az apjának lehetett, Vagy még több. És nem változtat az életén. Meló, evés, és ha szabad szombatja van, leissza magát. Mi taníthatta arra, hogy csak a gyomra a fontos, az az övé. Ez a proletár öntudat? És mi lesz a lányából, ha majd felnőtt?

- Kurva - mondta halkán a bajuszos.

Kengyel alig tudta fékezni dühét.

- Unalmas a cinizmusotok - mondta.

A bajuszos fintorgott.

- Tudom, cinikus vagyok, te pedig naiv álmodozó... Hallottam, nemrég jöttél vidékről. Nem olyan egyszerűen a dolgok, hidd el, én tudom... Üzemi lapnál dolgozom, s hogy mi mindent láttam én ott, azt talán el se tudjátok hinni...

Gyszi ránézett:

- Én tudom, hogy nem egyszerű... Mifelénk mindenki iszik. Vasárnaponként nem lehet beférti a kocsmákba. Füst, hagyma- és italszag, bűdösség, tömeg. Mindenütt. Csak a kultúrház üres. Illetve... Annak is van egy söntése vagy büféje, az tele van. Bemennek az emberek,

vedelnek okádásig. Aztán hazamennek, megverik az asszonyt, a gyerekeket... A szomszédunkban lakott egy korombeli fiú, elment táncolni a menyasszonyával. Lekérték tőle, de a lány nem akart mással táncolni. Hajnalban leszúrták a srácot a nyílt utcán... Tavaly kér részeg a vonat alá lökte a rendőr, mert az figyelmeztetni merete őket... Persze, hogy nem egyszerű. De azért van toll a kezében...

- Nevetséges - legyintett az újságíró. - És mi van, ha megírod ezeket a jelenségeket? Azt hiszed, valamit is használsz vele bárkinek, bárminek? A te legényeid ugyanúgy fognak zabálni, inni, bicskázni, mint eddig. Tolvaj elvtárs továbbra is lopni fog, Kanbika osztályvezető ugyanúgy sora meghágja a munkatársnőit, mint most...

Gyuszi már szinte magának beszélt, nem várt feleletet.

- Igen. De kell, hogy értelme legyen az írásnak. Én nem látványos segítségre gondolok, de mégis érzem, a jó irodalom segít valamit a világon. Nem, én nem vagyok próféta...

- Csak benned is él az, ami Magyarországon olyan sok emberben... Azt hiszitek, hogy az írás is valamiféle politika. Túlságosan fontos társadalmi szerepet gondoltok az irodalomnak. Ez volt a népi írók baromi nagy tévedése is: inkább politikát műveltek, mintsem művészetet. Ők nevelték beléd ezt a naivitást. Mert az irodalom más, te falusi szűz. Az ember, úgy hiszem, nem másnak ír, hanem önmagának. Önmagának és legfeljebb még azoknak, akik hasonlóak, akik érzelmi szinkront tudnak teremteni vele... Ez lehet csak egy-két ember, lehet tíz, száz, de ennél csak ritkán több.

- Ritkán?

- Nagyon ritkán. Hiszen nincs két egyforma ember a világon.

- Akkor miért ír az író?

- Mert nem tud nem írni. Mert el kell mondani mégis. Mert a belsejét ki kell fordítania. De csak székszissel teheti, előre tudhatja az eredményt, hogy igazán úgysem érti meg senki sem.

Rocskás közben befejezte az írást. Tollát eltette, s még egyszer kezébe vette a papírt.

- Hát, ha ezt se közlik, akkor tényleg semmit - mondta elégedetten. - Gyulám, majd este elolvashatod, ha legépeltem. Mit végeztél ma?

- Kiközvetítettek utókalkulátornak.

Bandi nevetve dőlt hátra.

- Esküszöm, kötözni való bolond vagy! Képes lennél nyolc órát ülni egy levegőtlen szobában és számolni, mint egy kibernetikus masina?

- Mások is csinálják.

- Hát tudod, mit? Inkább zsákolok vagy vasat hordok, mintsem irodába menjek. Nem kell elkapkodnod! Pénzed még van, azt hiszem, nálunk is el lehetsz még egy darabig. Hová sietsz? Van időd válogatni, nem?

Tulajdonképpen igaza van - gondolta Kengyel. Sokáig úgysem bírnám az irodát.

S már döntött is, nem nézi meg a gyárat.

*

Vasárnap megjelent a tárcája a napilap középső oldalán. Három példányt vett az újságból és büszkén vonult be a kávéházba.

Már nagyjából ismerte az egész társaságot. Ervin - akit mindenki sajnált mulyasága miatt - messziről köszöntötte. Általában körülrajongták, tudták, ő írta a *Dühöngőket*, és ez a novella valamiért fogalom lett a kávéházban, napok óta beszéltek róla, elemezték, boncolgatták. Tehetséges fickó - mondták róla, s Kengyelnek - mi tagadás - jólesett, hogy szembe dicsérik.

A társaság most egy nagy asztalt ült körül. Láthatóan izgatottak voltak.

- Mi történt? - ült le közéjük Kengyel.

A kopasz Komáromi, aki karikatúrákat igyekezett elhelyezni lapoknál több-kevesebb sikerrel, sápadtan mondta:

- Balhé van... Hetek óta járt ide egy fej, mindenkiel összehaverkodott és most kiderült, hogy hekus.

- Na és?

- Mindenkiről mindent tud. El akar vitetni egy sereg embert, mint káemkást.

- Az mi?

- Közveszélyes munkakerülő - szólt bele Rocskás. - Félek, hogy az elsők között leszek. Gépies, merev bürokraták ezek, csak a papírt értékelik.

Kengyel csak most vette észre az asztalnál Erzsit. Gyorsan helyet cserélt a nagyothalló Ervinnel, hogy a lány mellé kerülhessen.

- Te dolgozol? - kérdezte sűgva.

Erzsi bólintott és az asztal alatt megfogta a fiú kezét.

- Ráérünk ezen akkor töprengeni - mondta Rocskás -, ha már valóban benne leszünk a szarban... Láttátok a *Gyerekekembereket*?

Senki se válaszolt.

- Nézzétek meg, érdemes - mondta Rocskás, mintha szándékosan akarná elterelni a többiek figyelmét a zsaru-ügyről. - Tulajdonképpen az egész egy... Erzsi Gyuszihoz hajolt, szája érintette a fiú fülét. Gyuszi megborzongott egy picit.

- Unom őket - lehelte. - Lépünk le!

Elbúcsúzott, Kengyel utána sietett. Az asztaltársaság vigyorogva hajolt össze mögöttük.

Kengyel otthonosan helyezkedett el a lény szobájában. Erzsi mellé ült és a vállára fektette keskeny arcát.

- Olvastam a tárcádat - mondta. - Te tudod, hogy nagyon szépen írsz? Ott lent, abban az egész csordában nincs még valaki, aki ennyire írni. Nagyképű dilettánsok, mindegyikük azt hiszi, ő váltja meg a világot. Te már gondoltál arra, hogy megváltoztatod a világot?

Gyula nevetett.

- Megváltani? Azért írok, mert el kell mondanom valamit. De azért ez nem vált meg senkit...

Elvörösödött és ráharapott ajkára. Hiszen most nem a saját véleményét mondta! Mintha kicserélték volna a gondolatait. Ezt a bajszos újságírótól hallotta így!

Jóságos egek, hát hová lett az önálló ítélet, pillanatok alatt eloszlik ott a kávéház kényelmes ülésein, mint a füst az asztal felett?

- Akkor miért írsz? - Mintha fenyegető lett volna Erzsi kérdése.

- Nem tudom - felelte kissé megzavarodva. - Azt hiszem, mert muszáj.

- Hogy kezdődött?

Mintha vallatná!

- Még diákkoromban.

- De hogyan?

- Le kellett írnom, ami bántott.

- Aztán?

- Eldobtam. - Kengyel sután nevetett.

- És megnyugtató, hogy leírtad?

- Valamelyest. - S most Gyuszinak eszébe jutottak az első mondatok. - Nemigen voltak barátaim, akikkel elbeszélgethettem volna. Miskolcon ugyan jól voltam egy pár gyerekkel, de azok, ha hallják, kinevetnek...

Erzsi hanyatt dőlt, lábát fölhúzta és magához hívta a fiút.

- Akkor miért nem verseket írsz?

- Próbáltam. Nem ment... A próza jobban fekszik...

- Ezt hogyan tudtad megállapítani?

Gyuszi hallgatott. Szeretett volna rájönni, kíváncsiság ez vagy játék - esetleg mindkettő.

Válaszolni amúgy sem tudott a kérdésre. Emlékezett: néha elámultak fantáziáján a felnőttek. Egyszer elcsatangolt a Tisza-parton, s csak éjjel került haza. Kérdőre fogták, s ő lelkendezve mesélt egy félkarú emberről, aki elvitte a kunyhójába; s csak akkor tudott megszabadulni tőle, mikor az öreg elaludt a sok elfogyasztott bortól... És megsértődött, mikor anyja azt mondta: hazudik. Pedig ő nem hazudott, csak nem történt meg valójában az eset. Mikor nagyobb lett, néha már úgy emlékezett, hogy valóban átélte ezt a kalandot. A ködös emlékképek közül már alig tudta kihámozni, mennyi volt a valóság és mennyi a képzelet.

- Igazából nem tudom, hogy jöttem rá. - Ennyit tudott csak válaszolni.

A lány megsimogatta az arcát.

- Olyan más vagy, mint azok...

- Tudom. Hamisítatlan, naiv, kisvárosi...

- Dehogyan - tiltakozott Erzsi, és látszott, hogy őszinte a tiltakozása. - Egyáltalán nem látszol vidékinek. Okosabb vagy. Reálisabb.

- Földhöz ragadtabb? - vetette közbe, de a lány talán nem is hallotta meg.

- Közelebb vagy a világhoz, mint azok a tehetségtelen firkászok.

- Nem szereted őket?

A lány a fejét rázta.

- Nem értem meg őket.

- Akkor miért jársz le közéjük?

- Különben meghalnék az unalomtól.

- Te is verseket írsz!

Erzsi meglepetten kapta fel a fejét.

- Megmondták? - Nem várt választ, rögtön magyarázkodni kezdett. - Csak magamnak. Én tudom a legjobban, hogy rosszak. Csak a magam megnyugtatósára...

Fölkelt, átült az asztal mellé. A szőnyeg rojtjait nézte.

- Játsszani szeretnék - nézett föl hirtelenül. - Odalent szoktunk néha... Asszociációs játék. Valaki mond egy szót.... Egy nevet vagy akármit.... tárgyat... Azt a fogalmat kell gondolkodás nélkül rávágni mindenkinek, amit felidéz benne... Játsszunk most városnevekkel, rendben? Mondj egy várost!

- Párizs - vágta rá töprengés nélkül Kengyel.

- Könnyű... Szerelem.

- Moszka?

- Szellő.

- Bécs?

- Zene... Várj, most én mondok. New York?

- Fény.

- Róma?

- Tömeg.

- Helsink?

- Magány és elmúlás.

Erzsi felugrott és Gyuszi térdére ült. Karját a fiú nyaka köré fonta.

- Óriási! Mindenről ugyanazt gondoljuk. Nekem is ez jutott eszembe Helsinkiről. Csak északon lehet olyan csönd, ami fenségessé teszi a halált... Ott talán könnyebb meghalni is.

- Meghalni mindenütt nehéz.

- Szeretnék eljutni Helsinkibe.

- Talán még vidéken se voltál soha - mondta csöndesen Gyuszi. - Mi jut eszedbe a Tiszáról?

- Arról is a csönd. Évek óta nem hallottam a csöndet. Talán már ki se bírnám... Ezért is szeretnék elmenni falura.

- Igen, a tiszai csönd - bólintott Gyula. - *Hálót fon az est, a nagy, barna pók, Nem mozdulnak a tiszai hajók...* Juhász Gyula.

Nem mondta ki, hogy néha-néha talán nem az irodalommal kéne élni. Esetlen megbántaná a lányt.

*

Aznap korán elment a lánytól. Nem volt türelme vele maradni. Egyedül akart sétálni a sötét mellékutcákon.

Dilettánsok? Talán igaza van Erzsinek. De hát rendesek voltak hozzá, szállást adtak, befogadták. Olyan árva lett volna nélkülük az idegen világban, mint eltévedt vízcsepp a sivatag közepén. - Megrázta a fejét. - Mindegy milyenek. Nem bűn, ha valaki nem zseni. Jók voltak hozzá, segítették...

Éjfél felé ért a Munkás utcába. Nagy nyitott ajtót.

- Jaj, drága gyermekem, baj van ám! Angélát ma délben hazaengedték. Azért ne ijedjen meg, majd csak csinálunk valamit. Angelika!

A kiáltásra kövérkés fiatalasszony jelent meg az ajtóban. Régimódi, virágos pongyola volt rajta, bal kezével összehúzta duzzadt melle fölött.

- Nem egészen ilyennek képzeltem el - mondta bemutatkozás helyett. Visítós és furcsamód mégis érzéki volt a hangja, mintha nem is beszélne, hanem kuncogna. - Azok után, amiket Bandi magáról mesélt, egészen soványnak hittem.

- Hát nem is vagyok kövér!

- Neeem. - Angéla elhúzta a szót. - De mégis olyan... testes benyomást kelt... Nem is tudom, miért.

Érdekes, mennyire nem illik hozzá a neve - gondolta Gyszi. Az Angéla-névhez sovány, szikár, arisztokratikus nőt asszociált.

- Bandi alszik már?

- Főnt van. Magát várja... Most mit csináljak magával? - Hüvelykujját foga közé tette. - Tudja mit? Én befekszem nagyihoz, maga meg Bandival marad.

- Ezt nem fogadhatom el. Maguk fiatal házások...

Angéla legyintett.

- Ugyan! Nyugodtan menjen be!

Rocskás az ágy támláján ült és a halványan világító utcai lámpa fényébe nézett.

- Vártalak - mondta, s közben megrándult az orra. - Nem tudtam volna nyugodtan elaludni, ha nem olvasod el... Azt hiszem, nagy verset írtam.

Felugrott és az asztalhoz sietett. Kengyel eddig még nem látta ilyen fürgének.

- Itt van - emelte fel diadalmasan a kéziratot.

Gyszi az ágy szélére ült. Érdeklődve vette kezébe a géppapírt. Rocskás kíváncsian leste, szeretne leolvasni Gyszi arcáról a véleményt.

Kengyel egyre jobban elkomorodott, alig tudott a versre figyelni, csak mímelte az olvasást, elkalandoztak a gondolatai. Erzsi szerint egytől egyig tehetségtelen megszállottak. Vagy - ördög tudja - kátyúba merült, vergődő tehetségek? Zavaros emberek, zavaros alkotások... Micsoda sorok! „*Reszketek én, egy átkozott szörnyeteg híz, recsegő vad szavak árja ledönt, százfejű hidra a mélybe leránt, s röhög kajánul száz szája fönt, száz karja szívem százfele tépi s gőzölgő vérem a földre kihull...*” És így tovább, sorokon, szakaszokon, oldalakon át, valami nagyszerű zeneiség és hozzá modoros hasonlat-hólyagok, nyomasztó képzavarok és valami torz, indokolatlan félelem.

Fanyalogva nézett Rocskásra.

- Mi az? Nem tetszik? - Bandi hangja szinte remegett az ijedtségtől. Most mit mondjon?

Annyit már megtanult, hogy ebben a körben csínján kell bánni a kritikával, óvatosan lehet csak a dózist adagolni, mert egy-két cseppnél több már méreg - s annak árt leginkább, aki adja.

- Tulajdonképpen mi bajod a világgal? - kérdezte válasz helyett.

- Mi örömöm lenne benne? Úgy látom, nem érted...

- Lehet - vont vállat Kengyel. - Sok mindent nem értek még...

Szótlanul kezdtek vetkőzni. Rocskás pizsamába bújt, magára húzta a paplant. Kinyúlt, közelebb húzta a hamutartót és rágyújtott.

- Tudod, furcsa nekem a világ... Ködös.

Fölemelte a fejét.

- Szerinted piti dolgokat kellene leírni? Szeretlek, imádlak, tetszik a füled, s a lábad. Meg szeretem a hazámat? És kész? Mint egy slágeríróba oltott Petőfi?

- Hát a mi Sándorunk eléggé avult már, öregem, s ha nem lett volna történelmi érdeme, a nevét sem tudnánk.

- Ha a költőnek nincs némi történelmi érdeme, nem is érdemli meg, hogy tudjuk a nevét. - Bosszantotta a beszélgetés, dühös volt Bandira meg önmagára is, amiért nem tudja okosabban szétzúzni ezt az ostobaságot.

- Az a baj, hogy nem lehet elég kötetlenül alkotni... Nálunk mindenre vicsorognak, amiben van valami... Nem értik meg az igazit... Pedig új formákat kellene már teremteni... Az atomkorszakban szonetteket írni, olyan, mintha városban kútról hordanánk a vizet...

- Új meg új forma minden korban kell, hiszen a kor is új. De miért dobnád el a szonettet, az ötödféles jambust? Valódi új formát szerintem csak az képes kialakítani, akinek a régi a vérébe ivódott... Ahogy az embrió végigéli az ember fejlődésének minden szakaszát, ugyanúgy kell a művésznak magáévá tenni minden klasszikus formát, s csak azután lesz igazán új az új.

- Neked véredben vannak a klasszikusok?

- Korántsem... Ezért akarok tanulni.

- És addig nem írsz?

- Tanulatlan sem vagyok, élményeim is vannak, tehát írhatok.

- Élmények! - legyintett Bandi, s közben igyekezett a paplanon eloltani a lehullott dohány-parazsat. - Lementem a közértbe és vettem tizenöt deka ementálit vacsorára. Tessék, ez élmény, írd belőle maradandó szonettet! Látszólag események nélkül élünk, csak belső élményeink fogantatnak meg. A legmélyebb és legnehezebben megmagyarázható gondolatok, még ha látszólag az egyszerű emberek számára nincs is sok értelmük. Holott lényegében minden elröppenő gondolatmorzsának van értelme, különben nem maradhatna meg az ember elméjében. Ami belül van, az mindig értelmes, de csak annak, aki érezni is tudja, ha tetszik, valami különleges és mindenkinél kiművelhető érzékkel ezeket a sejtetéseket.

Kengyel a fal felé fordult. Elhatározta, hogy nem válaszol már, úgysem értik meg egymást.

Bandi sem folytatta tovább, érezte és bosszantotta, hogy új barátja, lakótársa nem képes befogadni. Még egyet rántott az orrán és eloltotta a villanyt.

*

Gyuszi korán ébredt. Még hajnal volt. Egy ideig türelmetlenül forgolódott az ágyban, aztán idegesen fölkelt, érezte, hogy úgysem tudna tovább aludni. Gyorsan felöltözött és kiment az utcára. A hideg megcsípte az arcát. Mintha tél lenne, bőrén érezte a didergető szelet. Visszament az orkányáért, aztán elindult a Rákóczi út felé.

Egy büfében - éppen akkor nyitott - tantuszt vett. Elhatározta, hogy fölébreszti Erzsit.

A telefonfülke foglalt volt, egy kalapos hölgy beszélt hosszan valakivel. A járdán toporgott, várta, hogy végre-valahára a nő befejezze a beszélgetést. Az egyik kirakat előtt Tormai Pétert - ahogy magában elnevezte, a hullanovellistát - fedezte fel. Részeg volt, *hullarészeg*.

- Hát te? - csapott a vállára.

- Beszítettünk az éjszaka, pajtikám - nyögte akadozva Tormai. Sima gyermekarca szinte eltorzult az italtól és a virrasztástól. - Egy szobrász barátunknál voltunk műteremavatón. Öregem, az igen! Ha egyszer nekem olyan kéglím lenne, tudnék dolgozni... De nagyon ám! Ki se mozdulnék hazulról, esküszöm... A bűdös életben nem látnának többé kávéházban... Regényt írnék...

- Előbb írd meg pár jó novellát!

- Miért? Úgysem hagynak szóhoz jutni - legyintett Tormai és a mozdulattól majdnem eldőlt. - Miért nem írok valami realista dolgot... A könnyökömön jön ki a sok téeszcsé, érted?

- Azt írd meg, amit ismersz...

Tormai mintha kijózanodott volna nagy hirtelen.

- Mit? A Hungáriát? Mert azt jól ismerem... Írjam meg, hogy ott ülünk minden este és sok hülye duma közben hagyjuk elszaladni az ifjúságunkat?

- Nem kötelező ott élni.

- Igaz. - Tormai egy kirakat üvegéhez támaszkodott. - De olyan ez, mint a Zizi. Annak a zacskójára az volt írva, hogy „egyszer eszed, mindig veszed”. Évekkel ezelőtt kezdtem oda-járni és már nem tudok leszokni róla. Odaragadtam, mint csiriz a talpbőrhöz.

Kengyel jobbnak látta szélnek eresztetni Pétert.

- Aludd ki magad... Rád fér.

Visszament a fülkéhez. Már üres volt.

Erzsi vette fel a kagylót.

- Erzsi? Alig ismertem meg a hangodat... Olyan más így telefonon. Tudom, korán van, majdnem hajnal, de most nagyon szeretnék látni... Gyere le, megvárlak a ház előtt!

Erzsi egy fél óra múlva lent volt a kapuban. Elindultak, szívósan hallgatva, s figyelték, hogyan koppannak egyszerre lépteik a kövezeten.

Aztán a lány megkérdezte:

- Hová megyünk?

- Nem tudom - mondta Gyuszi. - Menni szeretnék. Mindegy, hogy merre, csak menni.

Hirtelen megállt.

- Szeretnék hazamenni.

- Bolondozol?

- Ha te nem lennél, már rég hazautaztam volna.

Megakadt. Soha nem mondta Erzsinek, hogy szereti. Hazudott volna, ha mondja. S ez most mégis olyan volt, mint egy vallomás. Annyira egyedül érezte magát az új, szinte égből-pottyant barátok között, hogy a lány nélkül megőrült volna a magánytól.

- Nem bírnám most ki nélküled...

Erzsinek megvillant a szeme, s keskeny kezével megsimogatta a fiú tenyerét.

- Szeretném megismerni az otthonodat - nézett Gyuszira. - Egyszer elutaznék veled...

Egy korán nyitó presszóban leültek kávézni. Gyuszi annyira nézte a lány barna szemét, hogy Erzszi - bár nem volt szokása - zavarba jött egy kicsit és elfordult.

- Mit nézel? - kérdezte.

- Szép a szemed - mondta a fiú. - Meleg színe van.

Erzszi keze előbbre csúszott az asztalon. Gyuszi megfogta a keskeny, kreol kezét, magához húzta és megcsókolta.

- Azt hiszem, te vagy az egyetlen, aki mellett igazán jól érzem magam - mondta, és nem tudta, hogyan folytathatná. Szerette volna igazán szeretni Erzsit, de maga sem volt tisztában érzelmeivel. Szereti? Valójában a lány volt egyetlen kapaszkodója ebben a szokatlan környezetben, szál deszka a hatalmas vizen, fűtött kályha egy hideg és rideg csarnokban.

Erzszi csöndben kortyolgatta a kávéját. Nem tudott szólni. Hálás volt, de nem tudta pontosan, miért.

Üres volt a presszó, csak egy zilált, kiélt arcú nő ült még a közelükben. Kíváncsian bámulta őket egy ideig, talán csak hogy elfoglalja magát, aztán fizetett és eltűnt.

- Lesz állásod - mondta váratlanul Erzszi. - Apa bevisz hozzájuk instruktornak. - Megijedt Gyuszi kifejezéstelen arcától, zavartan hebegte: - Ha van kedved...

- Sokat kell majd vidékre járnod. Nos?

- Majd beszélünk róla.

Érezte, ez is csak húzódozás, mint ahogy olyan könnyen letett az utókalkulátori állás megszerzéséről is. Élvezte a csatangolást, a tétlenséget (bár szégyellte magát egy kicsit, hiszen eszébe jutott, hogy ő aztán nemigen írhatna mostanság a munka szépségeiről például), s főként persze azt élvezte, hogy a nap minden szakában oda mehet, ahová kedve tartja. S most, hogy ez eszébe jutott, szinte dühös lett önmagára, amiért alig-alig használta ki helyzetét, s jóformán semmi sem nézett meg eddig a nagyvárosból.

*

A kávéházban Rocskás félrehívta Gyuszit.

- Baj van - nyögte ki savanyúan. - Nem is tudom, mit tegyek... A feleségem azt akarja, hogy menj el. Egész nap veszekedtünk. Azt vágta a fejemhez, hogy elég neki egy naplopót is el-tartania... Én naplopó! Én dolgozom, csak egyelőre eredménytelenül. És értsd meg, komám, ha állásban lennél, maradhatnál. De most én is Angelika keresetére vagyok utalva...

Kengyelt meglepte a fordulat. Tegnap este még minden rendben volt, úgy érezte, ha sunyi módon dicséri Bandi versét, mindez nem történik meg ilyen hirtelen.

- Rendben van - mondta. - Csak holnapig legyetek türelemmel.

Megitta a kávéját és elsietett. Nagyi nyitott ajtót. Szomorkás kedvességgel nézte, mintha azt mondaná: látja, én igazán szeretném, ha maradna, de hát itt Angelika az úr.

A szobában hanyatt vágta magát az ágyon. A legszívesebben azonnal hazautazott volna... De nem gondolta végig komolyan mindezt. Csak azért meghátrálni, mert lesz egy-két bizonytalan éjszakája? Nem ilyen volt a természete. Mennyivel több nehézséget elviselnek emberek, ha *céljuk* van, amiről nem akarnak lemondani. Ha utcán kell aludnia, hát ott alszik. Mindent ki lehet bírni, csak erő kell hozzá...

Kire támaszkodhat, kitől várhat segítséget? Csak Erzsitől. Erzsi most egyedül van, egy-két napig talán nála is nála is meghúzódhatna. De tudta, hogy ezt nem teszi meg, csak önmagától kér ezentúl támogatást. Nem is olyan nagy baj.

Eddig minden jó volt, eddig önfeledten nyakig merülhetett a meleg vízbe, engedte, hogy simogassák a lágy hullámok, nem kellett félnie, tudta: az ár sehol nem lepi el. Hát most meg kell tanulnia úszni. Meg kell tanulnia, hogyan lehet erővel és tudással küzdeni a mély víz örvényes veszedelme ellen. S ha sikerül fönnmaradnia, akkor győzött is.

Erzsi szobáját látta maga előtt, szinte érezte a lány közelségét, ahogy fejét a vállára tette. Aztán Angéla harsány nevetését hallotta, valahonnan, nagyon távolból. Megborzongott...

Reggel összecsomagolta holmiját, megköszönte az eddigi vendéglátást és elbúcsúzott.

A sportzsákot beadta a kávéház ruhatárába. A hetilaphoz sietett, új novelláját adta le a szerkesztőségben. Vegyes érzelmekkel nyújtotta át a szerkesztőnek, kicsit szégyenkezett magában, úgy érezte, ezt az írást összecsapta, hátha úgyis „megeszik”, most nagyon nagy szüksége lesz pénzre... pedig még érlelnie kellett volna, a téma több gondosságot érdemelt.

Aztán Erzséhez ment. A lány már fent volt, hosszanti csíkozású selyemblúzban, de még szoknya nélkül nyitott ajtót, miután kikukucskált a kémlelő nyíláson. Így, félig öltözötten, még soványabbnak tetszett.

- Hát te? - nézett rá csodálkozva.

- Nem tudtam, mihez kezdjek az időmmel.

- Szerencséd van, ma csak tízre megyek be.

Erzsi félállású gépíró volt annál a cégnél, ahol az apja dolgozott, s ahová most Kengyelt is el akarta helyezni.

Beljebb mentek. Gyuszi leült, s amíg Erzsi a konyhában tevékenykedett, körülnézett. Az volt az érzése, hogy mostanáig csak futólag látta ezt a különleges ízléssel berendezett szobát. Egy stilizált zsiráf-kerámiát vett fel a szabálytalan alakú dohányzó asztalról, azzal játszott.

Erzsi nem ült mellé, hanem megállt vele szemközt, egy modern karosszékhez támaszkodva. Sok mondandója volt, s nem tudta, hogyan kezdjen hozzá. Kengyel észrevette, hogy a lány valami fontosat szeretne közölni, s megkérdezte:

- Mit akarsz? - S a kérdés ebben a pillanatban furcsamód egy csöppet sem hatott durván.

Erzsi csak most ült le.

- A héten elbúcsúzunk. Hétfőn vidékre utazom... Sikerült...

Kengyel nagyot nyelt. Mindenre számított, csak erre nem. És nem is tudott válaszolni. Most döbbsen rá igazán, hogy hiányozni fog neki a lány.

- Hová? - kérdezte, pedig lényegében nem érdekelte.

- Iváncsa közelébe, egy tanyasi iskolába.

- Messze van?

- Ötven kilométer.

- Az jó... Akkor gyakran hazajöhetsz! - örvendett meg.

Erzsi a fejét csóválta:

- Nem fogok hazajönni...

- De hát...

- Unok itt mindent. Dolgozni akarok, mégpedig végre egyszer már olyasmit, amit azt hiszem, kedvvel végezhetek. Ritkán jövök majd haza.

Nagyon komolyan mondta ezt a lány. Kengyel tudta, jobb, ha most nem faggatja tovább kettőjük kapcsolatáról. Ha Erzsi ilyen könnyen veszi, neki se szabad megdöbbennie. Hiszen nem volt ez soha szerelem, inkább csak valamilyen egymásra-utaltság. Csak mostanában jött rá, hogy minél nagyobb lett a társasága, annál inkább egyedül volt. Talán így érezhetett Erzsi is. Szóval inkább csak barátság volt a kapcsolatuk - megerősítve egy kevés testi ajándékkal...

- Ki tudja? - gondolta Gyszi. - Talán igaza van Erzsinek, a testiség nem szerelmüket, hanem szeretetüket és barátságukat növelte meg. Csak azt nem tudta megmagyarázni magának, miért akkor ez a keserű és tompa fájdalom; vajon valóban *csak a barát* elvesztése fáj most annyira?

- Hiányozni fogsz - mondta végül is kínlódomva.

- Ne törődj most ezzel. Az utolsó napokat még kellemessé tehetjük. Szombatra mindenkit meghívok egy búcsúestére.

*

Olyan szürke volt az utca, mint télen, havazás előtt.

Az Akácfa utcánál lévő hirdetőtáblát böngészte. Valaki az Abonyi utcában hirdetett albérletet. Azonnal elindult, egy rendőrtől kérdezte meg útközben, hogyan juthat oda.

Rendetlen, kövér nő fogadta. Zsíros haja a vállára omlott, csehszlovák tréning felsője olajfoltos volt.

- Van felesége? - Ez volt az első kérdése.

- Nőtlen vagyok.

- Jó, mert csak egyedülállónak adom ki.

- Egyedül akarom...

- Mi a foglalkozása?

Most mit mondjon? Ha bevallja, hogy állás nélkül van, ugorhat az albérlet lehetősége. Bár ahogy a nőt nézte, nem is bánta volna oly nagyon. El tudta képzelni, milyen lehet a lakás, a kiadó szoba.

- Író vagyok - nyögte ki végül.

A nő úgy nézett rá, mint egy marslakóra.

- Az érdekes lehet - mondta zavart vigyorral és elindult Kengyel előtt. - No, jöjjön utánam!

Kis szoba volt az alagsorban. Rácsos pici ablakocskája a kertre nyílt, három-négy szál hervadozó nőszirm kukkantott be a rudacsák között.

- Van mellette vécé is - mondta a slapos nő. - Amint látja, egészen komfortos. Na, és persze külön bejáratú. Ötszáz a bére, és ha előre tud fizetni egy hónapot, tőlem akár meg is egyeztünk!

Gyszi nem habozott. Kifizette az előleget. Kétszáz forintja maradt.

Mire kiért, eltűntek a felhők. Bágyadt őszi nap sütött.

Begyalogolt a kávéházba.

Az ismerősök közül csak az újságírórt találta ott. Leült mellé.

- Van lakásom - újságolta.

- Mázlista vagy. Ilyen hamar...

- Óriási szerencsém volt. Képzeld, teljesen különálló szoba.

Bort rendelt a váratlan szerencse örömére.

- Örülök, hogy ilyen szépen sikerül neked minden - fogta meg poharát a bajuszos. - Megérdemled, tehetséges vagy. Irigyellek is. Hülye dolog. Szeretnék olyasmiket írni, mint te. Megpróbáltam valaha, de hamar rájöttem, hogy nincs hozzá elegendő tehetségem.

- Te legalább be mered vallani magadnak - mondta Kengyel. - De a többiek...!

- Ne bántsd őket! Nem könnyű lebontani a házat, amit magunk építettünk. Kívülálló ember hamar meglátja, hogy egyszer össze fog roskadni. Nem könnyű elszakadni az életmódtól sem. Nekem se sikerült egészen, éppen csak nem írok novellákat, verseket. Meg drámát sem. Pedig tudom, ha valaki valóban nagyot akar, túl kell lépnie rajtunk. Mi az, amit mi itt csinálunk? Üres szómenés. Meddő, céltalan viták a semmiről...

Délután benépesült a terem. Rocskás zavartan köszönt Gyuszinak, aztán a másik asztalhoz vonult. Többször is átpillogott, aztán egyszer csak nem bírta tovább és leült Kengyel mellé.

- Haragszol?

- Nem - mondta Gyuszi. - Csöppet sem.

- Angelika nem akarta, hogy ott legyél...

- Ezt már mondtad tegnap.

Bandi szinte beleizzadt a magyarázkodásba.

- Összevesztem Angelikával. Azt mondta, akkor én se várjak tőle segítséget. El kéne menni dolgozni...

Ekkor Gyuszi megsajnálta Rocskást. A fenébe is - gondolta -, most már semmi baj az égvilágon, van már hol aludnom, miért zsörtölődnék?

- Ne bántson, komám, már szereztem albérletet.

- Igazán? - csillant fel Rocskás szeme. - Hát akkor nincs vész! Legföljebb Mohácsnál! - humorizált Kengyel. De Rocskás nem nagyon értette.

- Nincs. Iszol valamit?

- Konyakot.

A pincér rögtön hozta az italt.

- Hát akkor - emelte fel Rocskás a poharát. - Sok szerencsét!

Erzsi csak este jött le. Rosszkedvűnek, szórakozottnak látszott. Külön akart ülni, egy kisebb asztalhoz telepedtek.

- Úgy elrohantál délelőtt - mondta szokatlanul élesen -, mintha megsértettelek volna.

- Gondolhatod, hogy nem örültem, amikor bejelentetted az utazásod...

Erzsi a hamutartó szegélyét babrálgatta.

- Ez van...

- Ez... Csak nem könnyű megszokni...

- Megmondtam reggel... Néhány hét múlva azt is elfelejtet, hogy a világon vagyok.

Gyuszi észrevette, hogy a lány most szándékosan kegyetlenkedni akar, s nem tudta, miért. Úgy érezte, Erzsi így akar könnyíteni a búcsúzás nehéz pillanatain. Tudatosan el akarja rontani önmaga emlékét.

- Lehet, hogy úgy lesz - mondta vontatottan -, de most fáj. Szeretnék most felmenni hozzád.

- Nem lehet - csattant föl Erzsi. - Csöndesebben tette hozzá: - Péntekig itthon van az apám.

- Kár.

Erzsi kiitta a kávéját, átült Rocskásékhoz beszélgetni, aztán fölkelt, megállt Gyuszi asztala előtt:

- Kísérj el a bejáratig!

Gyuszi ötven forintot adott Rocskásnak:

- Rendezd a számlám, ha nem jövök vissza - kérte.

Erős szél seperte föl az utcát. Erzsi megállt, megigazította a kendőjét.

- Ne kísérj most tovább! - fordult szembe a fiúval. - Majd pénteken vagy szombaton találkozunk... Szombat estére meghívtam a többieket is. Búcsúfellépés lesz, aztán csomagolok. Szervusz!

Kengyelnek nem volt kedve visszamenni. Elindult fölfelé a Körúton, a Margithíd irányába. Felhajtotta gallérját, összehúzta magán a kabátot. Észre se vette, hogy már a szigeten jár, sárga leveleken lépked.

Egy magányos padról lesöpörte a port és leült. Rágyújtott, cigarettája paraszát nézte a sötétben. Az első éjszakán, amit Erzsineél töltött, egyszer együtt gyújtottak rá az ágyban és egymáshoz nyomták a két bordón izzó paraszat. - Milyen szép lenne ez filmen - mondta ő akkor. - És még nem is láttam hasonlót. Képzeld el, sötét van, a bágyadt pár rágyújt, semmi mást nem látni, csak a két parázs pályáját, s azt, hogy találkoznak, mint az összeütköző meteorok... meg azt, hogyan egyesülnek egyetlen világosabb és erősebb fénné.

Akkor Erzsi nevetett, azt mondta: meg fogod te még ezt írni, és szép lesz, ahogy a szerelemben a két parázs is eggyé válik.

- Meg kell írnom - mondta félhangosan a sötétnek. - De azt is, hogyan robbannak ketté, s hogy futnak két egymástól eltérő pályára az űrben. Mint egy szétrobbant bolygó részei.

Keserűen ráharapott a szájára. Fölkelt, leporolta a kabátját és visszafelé indult. A hídon bele-nézett az emberek arcába, s azt gondolta, jó lenne tudni, mi lakik bennük. Hirtelen furcsának találta, hogy a város ugyanazon a pontján van velük és nem ismeri őket. - Jó lenne mindenkit ismerni - gondolta. - Jó lenne tudni, hogy például ez a megnyerő arcú, ősz ember kicsoda. Komoly és józan tisztviselő lehet, de ki tudja? Lehet, hogy szatír vagy hamiskártyás. Egyszerre olyan ismerősek és idegenek az arcok.

Zsebre dugott kézzel baktatott. Nevetséges! Ismerni őket? Az ismerőseimet sem ismerem. Legalább azt tudnám, mi lakozik Erzsiben vagy Rocskásban.

Tulajdonképpen mindenki idegen - döbbsen rá. És távolivá vált az út, az emberek. Csak a fények jöttek közelebb.

Megállt egy presszó előtt. Erzsi beszélt erről a helyről, hogy nagyon szereti. „Jácint” - böngészte a neon feliratot, s valahogy Erzsi jelenlétét érezte.

Megnézte, mennyi pénz van még a zsebében. Benyitott.

Erzsi ült a sarokban. Egy fekete zakós férfivel koccintott.

Tétovázott: odamenjen-e vagy sem. Állt és alig akarta hinni, hogy valóban őt látja. Hát ezért nem engedte meg, hogy elkísérje?

Visszafordult és az úton eszeveszett futásba kezdett, mintha sürgős dolog várná. Vagy mintha ezzel az őrült rohanással akarná levezetni minden dühét, féltékenységét és maga előtt is érthetetlen fájdalmát.

Csak a Dohány utcánál állt meg. Nem bírta tovább. Zihálva-kapkodva szedte a levegőt, s úgy érezte, ha nem támaszkodik a mozi üvegajtájához, elvágódik a földön.

*

Úgy tett, mintha mit sem vett volna észre. Szombat volt, eljött lassan az este is.

Erzsi nyitott ajtót. Nem volt még ott senki más.

- Mi újság? - kérdezte közönyt színlelve. Valami vallomásra várt. Valami megnyugtatóra.

- Hétfő reggel utazom - mondta a lány. - Kedden már tanítok.

- Apád elutazott?

- El.... De hagyott a nevedre egy levelet, azzal hétfőn bemehetsz a központba. Ott a címe is... Már van helyed.

Kengyel torz mosollyal vetette magát a heverőre.

- Nem tudom, mi lesz, ha, elmész! - nézett a semmibe. - Csak két napig nem láttalak, mégis hiányoztál... Legalább engedted volna meg, hogy hazakísérjelek akkor... .

- Nem akartam - felelte Erzsi idegesen. - Siettem, mert fáradt voltam.

Gyuszi elvörösödött, de még idejében visszafogta magát. Tréfára szerette volna terelni a szót.

- Leisszuk magunkat ma?

- Csak ne kezd el már most!

- Miért ne? - pattant fel. Az asztalon egymás mellett sorakoztak az üvegek. Konyak, bor, sör és kétféle likőr. És az elmaradhatatlan fekete címkés cseresznye.

Konyakot töltött magának.

- Egészségünkre!

- Jó, hogy a poharat nem nyelted le - mondta félig valóban mérgesen Erzsi.

- Szívesen leinnám magam.

- Bánom is...!

- Látod? - És újra töltött.

- Legalább engem is megkínálnál - dünnyögte Erzsi lemondóan.

Csöngettek. Gyuszi ment ajtót nyitni. Rocskásék jöttek, kilencen. Négy férfi, öt lány. Személyesen vagy látásból mindegyiket ismerte.

Tormai még le se tette a kabátját, már ivott. Másodszorra aztán már körbekínált mindenkit. Otthonosan érezte magát.

Erzsi elindította a magnót. Rocskás egy kövérkés lánnyal tvisztelni kezdett. A többiek nevetve körbevették a táncoló párt.

- Ez kell nekem, barátaim! - üvöltött fel Tormai. Már most részeg volt egy kicsit. - Éreztétek a ritmust...!

Kengyel legyintett és felkérte Erzsit. Ekkor már az Ave Maria búgott a magnóból.

- Még soha nem táncoltam veled - súgta Gyuszi és szorosan magához húzta a lányt.

Erzsi fölnézett rá.

- És ezután már soha nem fogsz - súgta halkan.

- Miért emlegeted?

- Mert tény... Szeretem a tényeket.

- Eddig az álmokat is szeretted.

A lány egy pillanatra elhallgatott.

- Eddig.... De hétfőtől vidéken dolgozom.

Kengyel megszorította a lány vállát.

- Szerettelek volna szerdán hazakísérni. Nem tudtam, hogy mással leszel.

- Én nem voltam mással...

- Pszt... Nem érdemes hazudni. Láttalak...

A lány ellökte magától Kengyelt. Az asztalhoz ment, ivott valamit, hangosabbra csavarta a magnót és lassan visszament Gyuszihoz.

- Nos, ha láttál, akkor tudd meg azt is, hogy aznap este fölmentem hozzá! - Alig láthatóan remegett a szája sarka.

Orkán volt a zene. Sivított, dörgött.

- Hazudtál, nekem...

- Magamnak is hazudtam - mondta megindultan Erzsi. - Mindenkinek hazudtam, érted? Mert dolgozni akarok, és azt, amihez kedvem van... Ő intézte el, hogy taníthassak. Mert nincs diplomám, s csak így mehetek tanítani, érted? Azt hiszed, én akartam? Hetekig kerültem a vele való találkozást, mert mindig ide lyukadt ki. Hogy valamit valamiért... Visszautasítottam, kikértem magamnak, mindenképpen megpróbáltam elkerülni, érted? Hát nem sikerült. El akartam menni innen, elegendő volt már ebből a népségből, a céltalan lézengésből, az esztelen nagyképűségekből. Belőled is...

- Soha nem mondtad.... - Kengyel nem ismert a saját hangjára. - Rekedt volt, s mintha kívülről hangzana.

Erzsi az ablakfának támaszkodott.

- Mert soha nem szerettelek... És te sem szerettél, még ha most talán úgy érzed is. Csak mindketten belecsöppentünk egy számunkra idegen közegbe, megpróbáltunk megkapaszkodni, fuldokoltunk és végső kétségbeesésünkben csapódtunk egymáshoz, mert azt hitük, ketten könnyebben viseljük el a vergődést... Mint ahogy kettesben még meghalni is könnyebb. És most módom nyílt, hogy elmeneküljek erről az idegen bolygóról...

- Ha együtt védekeztünk, együtt is kellene... Ez hűtlenség!

- Nem igaz! - csattant fel a lány olyan erővel, hogy most már mindenki őket figyelte. - Nem tudtalak magammal vinni és jogom van ahhoz, hogy magadra hagyjalak. Menekülj te is, ha tudsz... És ha akarsz egyáltalán...! De nem is hiszem, hogy akarsz, mert neked ez kényelmesebb. És észrevettem már, hogy szereted a kényelmet.

Kengyel összeszorította a fogát.

- Tisztességesebb utat is találhattál volna - sziszegte.

- Tíz vagy ötven év múlva. De én most akarok elmenni. És én se voltam tisztességtelenebb másoknál.

Gyuszi közbe akart vágni, de a lány leintette.

- Ne akarj morálról papolni, inkább ne is szólj! Van egy-két írásod, és azt hiszed, ezzel használtál a világnak? Használt valaha is bárkinek egy könyv, egy írás? Tudom, te komolyan veszed... de hiába, szélmalomharcot vívsz... Hiszen még önmagadon se tudsz változtatni...

- Nem igaz - szólt közbe remegve. - Azért, mert téged nem befolyásol...

- Nem, mert hazudsz. Mint a pap, aki mennyországról prédikál, de maga is majd pokolra jut. Először teremtsd meg a saját tiszta világodat, élj önmagadnak és önmagad szerint, érted? Ne csodákra várj, dolgozzál inkább!

- Bármilyen áron? - kérdezte keserű gúnnyal.

A társaság zavart kíváncsisággal figyelte őket. A magnót is lehalkították, csendes háttérzeneként nyöszörgött csak. Mozdulni se mertek az asztal mellől.

- Igen, bármilyen áron... Lent senki sem fogja tudni, hogy éltem eddig... Bízom benne, hogy úgy érezhetem magam, mint aki még egyszer, újra megszületett és előről kezdhet mindent.

- De te emlékezni fogsz rá!

- Nem, én elfelejtem... Elfelejttem, hogy kurva lettem, mert eszembe fog jutni, írókám, hogy te is csak strici voltál!

Kengyel érezte, ha nem üti most meg Erzsit, megsemmisül.

A lány az arcához kapott - virított rajta a tenyér nyoma, és sírva támaszkodott a falhoz.

- Nem szégyelled magad? - ugrott közéjük Rocskás.

- Csöppet sem - emelte följebb a karjait Gyuszi, és ellenállhatatlan vágyat érzett, hogy neki-menjen.

- Szét kellene verni a pofádat!

- Rajta!

Rocskás el akarta kapni Kengyel zakóját. Gyula elhajolt és két kézzel ugrott Rocskásnak. Bandi fekete keretes szemüvege apró szilánkokban fénylett a földön.

Hárman fogták le hátulról. Hiába igyekezett szabadulni, az ajtóhoz vonszolták.

Amikor utána dobták az orkánját, Rocskás kikiabált a lépcsőházba:

- Bunkó paraszt!

Megfordult, hogy visszarohanjon, aztán megállt.

Lehajtotta a fejét és elindult.

Hűvös volt odakint. Fázott, de most jól esett megfürdetnie arcát a lobogó szélben.